

Nr 25.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning av redogöraransvaret.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 42, vilken behandlats av första lagutskottet, ha herrar *Bergh* och *Herlitz* hemställt, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam utredning av ämbets- och tjänstemännens redogöraransvar».

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Historik.

Frågan om redogöraransvaret har under senare tid vid flera tillfällen tagits upp till diskussion såväl inom riksdagen som av olika myndigheter och utredningar.

I skrivelse den 12 november 1931 riktade *militieombudsmannen* Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på frågan om statens redogörarens ansvarighet för sina utbetalningar (ämbetsberättelsen 1932 s. 244). Den närmaste anledningen till militieombudsmannens framställning utgjorde ett rättsfall (KR 1930 not 117), varvid en redogörare ålagts ersättningskyldighet för utbetalning, som grundat sig på en oriktig attest av annan tjänsteman. I skrivelsen framhölls, bland annat, att personer, som iakttagit all nödig omsorg för bevakandet av statens intressen, likväl kunnat ådömas betalningsansvar. Ett dylikt system vore genom sin stränghet föga tilltalande. Då frågan vore värd att bli föremål för en noggrann utredning, hemställde militieombudsmannen att handlingarna i ärendet överlämnades till statens organisationsnämnd. Spörsmålet kom emellertid icke att upptagas av dåvarande organisationsnämnden.

Vid 1939 års riksdag framställdes till chefen för finansdepartementet en interpellation av herr *Herlitz* angående rättslig reglering av statstjänstemäns redogöraransvar (FK nr 16 s. 23). Interpellanten betecknade redogöraransvaret som en tung och i många fall orättvis börda på de svenska statstjänstemännen. Till stöd för denna uppfattning anfördes, bland annat, att en tjänsteman kunde bli ålagd ersättningskyldighet utan att någon som helst försummelse kunde läggas honom till last, om nämligen vederbörande myndigheter tolkade de ifrågakomna författningarna på annat sätt än redogöraren. Möjligheten för en redogörare att söka sitt åter av den, som gynnats genom den utbetalning, varemot anmärkningen riktats, vore mycket osäker, då redogöraren i sista hand hade att vända sig till domstol och denna

kunde komma till en annan uppfattning än den administrativa myndigheten. Även av annan anledning kunde hinder möta att utfå ett felaktigt utbetalt belopp. Utvägen att av nåd erhålla befrielse från ersättningskyldighet vore såsom beroende av Kungl. Maj:ts gottfinnande osäker. Interpellanten ifrågasatte, om ej tjänstemännens straff- och skadeståndsansvar kunde vara till fyllest för att förebygga en vårdslös handläggning av ekonomiska frågor. I interpellationen frågades i anslutning till den framförda kritiken om departementschefen uppmärksammat, att statens redogörare och andra tjänstemän i anmärkningsväg drabbades av ett mången gång alltför hårt ansvar, och om departementschefen vore villig att vidtaga åtgärder för åstadkommande av en rättslig reglering av detta ansvar, vilken bättre än gällande ordning överensstämde med rättvisans krav.

Över interpellationen avgav riksräkenskapsverket den 13 april 1939 yttrande. Riksräkenskapsverket framhöll därvid inledningsvis, att spørgsmålet om redogöraransvaret endast utgjorde en del av den större frågan om förfarandet beträffande anmärkningar uppkomna vid granskning av statsräkenskaperna och att en mera genomgripande ändring i fråga om redogöraransvaret därför måste få betydelsefulla återverkningar på den kamerala revisionens verkningssätt och arbetsformer. Efter att ha närmare behandlat de i interpellationen uppställda spørgmålen kom riksräkenskapsverket till den slutsatsen, att redogöraransvarets fullständiga avskaffande skulle medföra konsekvenser, vilkas innebörd och omfattning icke kunde överskådas utan en ingående utredning. Ämbetsverket ansåg dock, att vissa möjligheter förelåge att mildra redogöraransvaret, och berörde antydningssvis vissa åtgärder i sådant syfte.

I sitt svar på den framställda interpellationen (FK nr 36 s. 1) anslöt sig chefen för finansdepartementet i huvudsak till vad riksräkenskapsverket i sitt yttrande anfört samt uttalade, bland annat, att frågan om redogöraransvarets omfattning och utformning syntes förtjänt av fortsatt allvarligt övervägande men att med hänsyn till de vanskligheter, varmed en omläggning av grunderna för nu gällande system vore förbunden, resultatet av smärre reformer i av riksräkenskapsverket angivna hänseenden borde avvaktas, innan frågan om en mera genomgripande rättslig omreglering av redogöraransvaret upptoges till avgörande.

I en den 4 november 1941 till Konungen avlåten skrivelse (ämbetsberättelsen 1942 s. 186) upptog *militieombudsmannen* till behandling spørgsmålet, huruvida värnpliktig, som beordrats tjänstgöra i krigskassabefattning, kunde åläggas ersättningskyldighet till kronan för felaktigheter, som han under sin tjänst begått på grund av bristande kännedom om gällande föreskrifter. I ärendet inhämtades yttranden från ett flertal myndigheter, vilka framlade skilda förslag i syfte att modifiera redogöraransvaret för här avsedda redogörare. Militieombudsmannen ansåg goda skäl tala för att, i avvaktan på mera genomgripande åtgärder, de myndigheter, som granska militära redogörarens räkenskaper, borde erhålla vidgade möjligheter att eftergiva kronans ersättningsanspråk.

Militieombudsmannens sålunda uttalade önskemål har såtillvida vunnit beaktande, att i den för försvarets civilförvaltning fastställda instruktionen (1943: 886) under 38 § intagits en bestämmelse av samma innehåll som det i riksräkenskapsverkets instruktion (senaste lydelsen 1944: 515, 22 §) givna stadgandet om rätt för myndigheten att i vissa fall eftergiva kronans ersättningsanspråk.

Spörsmålet om redogöraransvaret har även berörts i samband med de av riksdagens revisorer till behandling upptagna frågorna om det statliga revisionsväsendet samt om domstolsförfarandet i lönefrågor. Av i ärendena från skilda håll gjorda uttalanden framgår att samtliga dessa frågor ansetts gripa in i varandra på ett sådant sätt, att de borde lösas i ett sammanhang.

Beträffande den statliga revisionsverksamheten uttalade riksdagens år 1940 församlade revisorer under § 27 av sin berättelse vissa önskemål. Revisorerna förordade sålunda, att ett smidigare förfarande än anmärkningsprocessen borde komma till användning för rättelse i fall, då själva sakfrågan i princip blivit löst. Granskningsarbetet borde rationaliseras genom ianspråktagande av mindre kvalificerad personal för vissa mera rutinmässiga arbetsuppgifter. Vidare borde granskningen i större utsträckning än vad hittills varit fallet ske ur allmänt ekonomiska synpunkter. Revisionsverksamheten borde därjämte i möjligaste mån inriktas på åtgärder till förhindrande av att felaktigheter uppkomme. Särskilt betydelsefullt syntes det revisorerna vara, att en effektiv övervakning komme till stånd däröver att nya författningar och erforderliga tillämpningsföreskrifter omedelbart komme till vederbörandes kännedom och från början rätt efterlevdes. Revisorerna ifrågasatte, om icke de reviderande verken genom periodiska meddelanden i lämplig publikationsform borde sörja härför. Revisorerna underströko slutligen önskvärdheten av att de iakttagelser, som gjordes vid granskningen inom samtliga de reviderande verken, systematiserades och sammanfördes i revisionsberättelser, som upprättades för varje år och överlämnades till riksdagens revisorer.

Riksdagen uttalade (skrivelse 1941: 405) att vissa av de av revisorerna framförda förslagen i syfte att åstadkomma en effektivisering av nuvarande revisionsförfarande borde utan ytterligare utredning kunna omedelbart genomföras. Riksdagen förutsatte därför, att dessa spörsmål av Kungl. Maj:t toges under övervägande. Andra av statsrevisorerna berörda frågor syntes däremot vara av beskaffenhet att böra bliva föremål för utredning, vilken lämpligen borde utsträckas till att omfatta en allmän och allsidig översyn av det nuvarande statliga revisionsväsendet.

Frågan om en effektivisering av granskningen ur allmänt ekonomiska synpunkter har erhållit sin lösning genom inrättandet av statens sakrevision, vilken trätt i verksamhet från och med den 1 januari 1944. I propositionen angående inrättande av statens sakrevision anförde föredragande departementschefen (nr 164 s. 4), att ett principbeslut om anordnande av särskild sakrevision kunde betraktas som ett första led i den bland annat av riksdagen förordade effektiviseringen av det statliga revisionsväsendet,

vilken borde fullföljas genom en allmän översyn av den statliga revisionsverksamhetens organisation.

Riksdagens år 1942 församlade revisorer framlade under § 20 vissa synpunkter rörande önskvärdheten av inrättandet av en särskild lönedomstol. Revisorerna ansågo, att en särskild lönedomstol borde inrättas, som övertog kammarrättens samtliga befogenheter beträffande löne- och pensionsärenden m. m. ävensom vissa av regeringsrättens motsvarande uppgifter. Rätten att få löne- och pensionsfrågor pröva av allmän domstol borde upphöra i mål, som fölle under lönedomstolens prövning. Dess utslag borde vinna rättskraft på samma sätt som allmänna domstolars utslag.

Riksdagen anförde i skrivelse 1943: 417, bland annat, att det av revisorerna framlagda förslaget innefattade ett flertal spörsmål av delvis mycket komplicerad art. Ett mera definitivt ställningstagande till detsamma kunde fördenskull icke utan vidare komma i fråga. Med hänsyn till frågans stora vikt hemställde riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående lämpligheten av att inrätta en särskild lönedomstol.

Frågan har vidare berörts av *militära expeditionstjänstkommittén*. I sina den 26 september 1944 avgivna utredningar och förslag angående förenkling och modernisering av den militära expeditionstjänsten uttalade sig nämligen kommittén om såväl redogöraransvaret som uppborrdsmannaansvaret samt förordade ytterligare utredning av dessa frågor.

Vid 1945 års riksdag väcktes i ämnet två motioner, nr 282 i första kammaren av herrar Carlström och Siljeström samt nr 442 i andra kammaren av herrar Larsson i Karlstad och Sefve. I motionerna, vilka voro likalydande, hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning med förslag angående redogöraransvaret inom statsförvaltningen.

I utlåtande, nr 50, över motionerna yttrade första lagutskottet bland annat följande.

Under vilka omständigheter redogöraransvar inträder, är icke reglerat i lag eller författning. Ansvar grundar sig uteslutande på den praxis som utbildat sig i de s. k. anmärkningsmålen. Dessa anmärkningsmål äro administrativa mål. Dömande myndighet är i första instans riksräkenskapsverket eller annan revisionsmyndighet samt i andra och vanligen sista instans kammarrätten.

Att av praxis i anmärkningsmålen utläsa några klara regler för redogöraransvaret ställer sig svårt. Ansvar inträder är icke beroende av huruvida något tjänstefel kan läggas redogöraren till last. Den felaktiga utbetalningen kan till exempel ha stått i överensstämmelse med en av de reviderande myndigheterna tidigare godkänd tolkning av författningarna eller ha skett enligt räkning, som varit attesterad av därtill behörig tjänsteman. Även om den bestämmelse, som redogöraren feltolkat, varit så otydlig att domstolarna haft olika uppfattningar om tolkningen, har i praxis redogöraransvar ansetts kunna inträda. På senare tid torde dock de dömande myndigheterna i något större utsträckning än tidigare ha tagit hänsyn till subjektiva omständigheter beträffande redogöraren och på sådan grund befriat redogöraren från ersättningskyldighet.

I detta sammanhang torde böra erinras om ett annat förhållande som bidragit till att skärpa redogöraransvaret. Redogöraren har att själv söka sitt

åter av den, till vilken den felaktiga utbetalningen ägt rum. Återbetalningsskyldighet kan åläggas den senare först efter en vid allmän domstol förd rättegång. Utgången av denna är beroende av domstolens prövning av de förhållanden, som ligga till grund för utbetalningen. Det kan inträffa, att domstolarna visa sig ha en annan uppfattning än revisionsmyndigheterna och finna att den ifrågavarande utbetalningen är riktig. Även om domstolen ålägger återbetalningsskyldighet, kan redogöraren gå miste om sin rätt till följd av motpartens insolvens. I nämnda fall torde emellertid redogöraren under vissa omständigheter kunna av Kungl. Maj:t av nåd bliva befriad från ersättningskyldighet.

Utskottet erinrade härefter om att frågan om redogöraransvaret även i tidigare sammanhang varit föremål för uppmärksamhet samt återgav det huvudsakliga innehållet i chefens för finansdepartementet interpellations-svar i ämnet vid 1939 års riksdag. Härefter anförde utskottet vidare.

Ehuru några smärre reformer i den riktning som antytts i nämnda interpellationssvar sedan dess vidtagits, kunna förhållandena på detta område icke anses tillfredsställande. Under de senare åren har redogöraransvaret i viss mån vunnit ökad aktualitet genom att det i stor utsträckning kommit att drabba även värnpliktiga medelsförvaltare. Enligt utskottets mening kan med fog ifrågasättas billigheten av att ålägga personer, som fullgöra en allmän medborgerlig skyldighet, ersättningsansvar, som icke grundar sig å någon vårdslöshet eller försummelse från deras sida.

Med hänsyn till det nu anförda finner utskottet övervägande skäl tala för att en undersökning verkställas av frågan om redogöraransvaret. Vid en sådan utredning torde å ena sidan böra beaktas redogöraransvarets betydelse för hushållningen med statens medel, men å andra sidan även undersökas möjligheten av en lämpligare avvägning av ansvaret med hänsyn till de ifrågavarande tjänstemännens berättigade intressen.

Utlåtandet utmynnade i hemställan att riksdagen i anledning av motionerna ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående redogöraransvaret inom statsförvaltningen jämte därmed sammanhängande frågor samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Vad utskottet sålunda hemställt bifölls av riksdagen, som den 30 juni 1945 i ärendet avlät skrivelse, nr 532.

Detta ärende är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Vid 1949 års riksdag framställdes till chefen för finansdepartementet interpellation i ämnet av herr Bergh. Interpellationen avsåg, huruvida riksdagens år 1945 framställda begäran om utredning föranlett någon åtgärd och när riksdagen kunde förvänta sig att de förslag, som utredningen kunde ge anledning till, komme att föreläggas riksdagen.

I sitt svar på interpellationen (FK nr 23 s. 22) framhöll departementschefen, bland annat, att ett påtagligt samband funnes mellan frågan om en begränsning av redogöraransvaret och frågan om inrättande av en särskild lönedomstol, om vilken 1943 års riksdag hos Kungl. Maj:t begärt utredning. Såvitt dämera kunde bedömas syntes dessa båda frågor böra utredas samtidigt. Utredningarna hade ännu ej ansetts böra igångsättas, eftersom frågan om lönedomstol i hög grad kunde bli beroende på lösningen av de allmänna

förhandlingsproblemen och dessa hölle på att utredas av 1948 års förhandlingsrättsutredning. I avbidan på frågans lösning finge man begränsa sig till sådana åtgärder, som avsåge att i möjligaste mån eliminera de mindre tilltalande konsekvenserna av det nuvarande vidsträckta redogöraransvaret. Det viktigaste vore givetvis att man sökte förebygga felaktiga utbetalningar, och i sådant syfte hade under 1948 utfärdats utförliga anvisningar till statens allmänna avlöningsreglemente, en väg som syntes böra beträdas också i fortsättningen, exempelvis vid en revision av bestämmelserna om resekostnads- och traktamentsersättning.

Någon allmän utredning av de frågor, som avsågos i 1945 års förutnämnda riksdagsskrivelse, har såsom tidigare nämnts ej kommit till stånd. Emellertid ha vissa särskilda frågor rörande ämbets- och tjänstemännens redogöraransvar uppmärksamats av ett par numera avslutade utredningar.

Sålunda ha 1945 års *folkskolesakkunniga* i sitt den 10 juni 1949 avgivna betänkande med förslag angående förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet (SOU 1949: 40) framlagt vissa förslag till begränsningar av redogöraransvaret. I samband därmed ha de sakkunniga även något diskuterat de grundläggande principerna för redogöraransvaret.

Vidare har 1948 års *förhandlingsrättskommitté* den 31 december 1951 avgivit betänkande angående stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt (SOU 1951: 54). Kommittén har däri föreslagit inrättande av en särskild tjänstedomstol för de offentliga tjänstemännens löne- och disciplinmål. Till tjänstedomstolens kompetens skulle höra, bland annat, att pröva fullföljd talan mot riksräkenskapsverkets eller med specialrevision utrustat ämbetsverks utslag i anmärkningsmål, däri anmärkningen avsåge utgivande av lön eller annan förmån till offentlig tjänsteman. I motiveringen till sitt ifrågakvarande förslag anförde kommittén bland annat följande.

Mål mot redogörare om utkrävande av hans ansvar (s. k. anmärkningsmål) handläggas för närvarande i en speciell administrativ process med i regel kammarrätten som sista instans. Tappar redogöraren i anmärkningsmålet, kan han vid allmän domstol söka sitt åter av den till vilken förmånen utgivits (i fortsättningen kallad sakägaren). Nu är det uppenbart, att redogörarens utbetalningsbeslut ofta grundar sig på ett visst ståndpunktstagande vid tolkning av författning, som reglerar avlöning etc. för sakägaren. Bli kollektivavtal i fortsättningen tillåtna, kan utbetalningen på motsvarande sätt komma att grunda sig på en tolkning av kollektivavtalet. Mål mellan kollektivavtalets parter eller mellan kronan och sakägaren avseende identiskt samma tolkningsspörsmål som är uppe i anmärkningsmålet skola emellertid tillhöra TD:s prövning och då det icke kan vara lämpligt att skilda domstolar handlägga samma spörsmål och kanske komma till olika resultat, böra även här avsedda anmärkningsmål gå till TD. För att undvika två rättegångar om en och samma sak inför domstolen böra därjämte ges regler, som skola möjliggöra för part i anmärkningsmålet att redan i detta mål indraga sakägaren i rättegången. Med hänsyn till redogöraransvarets särregna natur har det syntts kommittén rimligt, att kronan i dessa mål i princip skall betala även de enskilda parternas rättegångskostnader (se TL § 31).

Det kan övervägas att tillämpa samma system även för vissa anmärkningsmål, som avse utgivande av statsbidrag till kommun, nämligen när statsbidraget avser lön eller annan förmån till tjänsteman och är beräknat med hänsyn till vad tjänstemannen verkligen äger uppbara, såsom fallet är med folkskollärlöner. I ett dylikt mål kan ju också uppkomma tvist om tolkningen av författning eller avtal som reglerar själva förmånen. Parterna i denna situation bli kronan — redogöraren — kommunen — tjänstemannen. Här kompliceras emellertid spörsmålet med hänsyn därtill, att om redogöraren, i stället för att betala ut beloppet och riskera en anmärkning, vägrat utbetalning, mål avseende kommunens besvär över detta beslut (statsbidragsmål) fullföljes i annan ordning (till RegR). Även utgången av dessa statsbidragsmål kan uppenbarligen bero på avgörandet av samma tolkningsfråga, som skulle förelegat till bedömande i anmärkningsmålet eller som i tvist mellan vederbörande kommun och dess tjänsteman (eller mellan kollektivavtalets parter) skulle kunnat komma upp vid TD. Det kan dock knappast vara en tanke på att förlägga fullföljden av statsbidragsmål till TD. Med hänsyn härtill och då det årliga antalet av till kammarrätten fullföljda anmärkningsmål avseende statsbidrag av här avsedd natur är helt obetydligt (ett eller annat tiotal) synes övervägande skäl tala för att låta dessa anmärkningsmål kvarstanna i den administrativa processen. Det bör dock vara naturligt, att TD:s praxis får prejudicerande verkan i förhållande till dessa statsbidrags- och anmärkningsmål.

Kommittén framhöll härefter, att den lösning, vartill kommittén sålunda kommit fram beträffande anmärkningsmålen, ingalunda vore invändningsfri. Den syntes endast få betraktas som ett provisorium i avbidan på den närmare reglering av redogöraransvaret i dess helhet, som av riksdagen begärts och av Kungl. Maj:t ställts i utsikt. Måhända kunde det dock förväntas, att kommitténs förslag i fråga om anmärkningsprocessen skulle jämte andra faktorer ytterligare nedbringa anmärkningsmålen antal.

I förevarande sammanhang torde slutligen böra erinras om den enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1952 inom justitiedepartementet tillsatta *kommittén angående det allmännas skadeståndsansvar*. I de för denna kommitté och bilskadeutredningen utfärdade gemensamma direktiven framhålles bland annat, att det måste anses vara naturligt att i samband med det allmännas ersättningsansvar behandla frågan om stats och kommuns rätt till ersättning såväl av personer i det allmännas tjänst som av andra.

Yttranden över motionen.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionen från statskontoret och riksräkenskapsverket.

Båda remissinstanserna uttala sig i tillstyrkande riktning.

Statskontoret finner det synnerligen angeläget, att en utredning kommer till stånd rörande redogöraransvaret för ämbets- och tjänstemän och därmed sammanhängande spörsmål. En dylik utredning syntes emellertid böra avse ej endast statliga befattningshavare utan även kommunala tjänstemän,

vilka handha verksamhet som helt eller delvis finansieras med statliga medel. Spörsmålet om redogöraransvarets innebörd och omfattning syntes stå i visst samband med det utredningsuppdrag som lämnats kommittén angående det allmännas skadeståndsansvar, och statskontoret ville därför ifrågasätta, huruvida icke åt denna kommitté borde uppdragas att verkställa den i föreliggande motion begärda utredningen.

Riksräkenskapsverket erinrar att verket tidigare, då frågan om en utredning rörande redogöraransvaret varit aktuell, tillstyrkt att en sådan utredning skulle komma till stånd. I ett den 14 oktober 1952 avgivet yttrande över 1948 års förhandlingsrättskommittés betänkande hade verket även framhållit att en reform i fråga om anmärkningsprocessen måste föregås av en utredning angående redogöraransvaret.

Utskottet.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har riksdagen på förslag av utskottet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 juni 1945, nr 532, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående redogöraransvaret inom statsförvaltningen jämte därmed sammanhängande frågor samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Denna utredning har ännu icke igångsatts.

I sitt ovan berörda interpellationssvar vid 1949 års riksdag framhöll chefen för finansdepartementet, att ett påtagligt samband finnes mellan frågan om en begränsning av redogöraransvaret och frågan om inrättande av en särskild lönedomstol, om vilken 1943 års riksdag hos Kungl. Maj:t begärt utredning. Dessa båda frågor syntes departementschefen böra utredas samtidigt. Utredningarna hade ännu ej ansetts böra igångsättas, eftersom frågan om lönedomstol i hög grad kunde bli beroende på lösningen av de allmänna förhandlingsproblemen, vilka då voro under utredning.

Sedermera har 1948 års förhandlingsrättskommitté framlagt betänkande angående stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt. Betänkandet har därefter remissbehandlats, och ärendet överväges för närvarande inom civildepartementet. Såvitt nu kan bedömas torde enligt vad utskottet under hand inhämtat betänkandet ej komma att föranleda omedelbara åtgärder, utan de däri berörda spörsmålen torde komma att göras till föremål för ytterligare utredning.

De skäl som föranledde riksdagens förutnämnda begäran om utredning av redogöraransvaret jämte därmed sammanhängande frågor äga i allt väsentligt fortfarande giltighet. Behovet av en utredning kvarstår följaktligen oförminskat. Utskottet delar motionärernas uppfattning om angelägenheten av att en utredning kommer till stånd snarast möjligt. Med hänsyn till sambandet mellan hithörande frågor, å ena, samt frågorna om de allmänna förhandlingsproblemen och om lönedomstol, å andra sidan, ifrågasätter utskottet, huruvida redogöraransvaret icke lämpligen kan utredas i samband med den

förnyade utredning av sistnämnda frågor som enligt vad ovan anförts torde komma att företagas. Genom ett sådant arrangemang skulle den av riksdagen år 1945 begärda utredningen kunna igångsättas utan ytterligare dröjsmål.

De sålunda framhållna synpunkterna synas utskottet böra genom skrivelse till Kungl. Maj:t bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

Under åberopande av det ovan anförda får utskottet alltså hemställa,
att riksdagen i anledning av förevarande motion, I: 42,
måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till
känna vad utskottet ovan angivit.

Stockholm den 31 mars 1953.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Ahlkvist, Olofsson, Lindblom, fru Sjöström-Bengtsson, herrar John Johansson, Björnberg och fru Wallentheim;

från a n d r a kammaren: herrar Rylander, Lindberg, fröken Öberg, herrar Gustafsson i Borås, Hedqvist, Fröding, Andersson i Björkäng och Lundqvist.
